

Memo – Ter kennisname

Registratienummer:
20.080588

Aan: VV
Van: POHO Von Faber
Onderwerp: Citizen Science
Datum: 15 oktober 2020

Waarom moet u dit weten

Op 6 april 2020 bent u via een TKN-memo (20.080588) geïnformeerd over onze deelname aan het Citizen Science project "Vang de watermonsters" van de Stichting Natuur en Milieu. In oktober 2020 gaat Stichting Natuur en Milieu tot publicatie over van de gegevens. Voordat u hierover in de krant leest, informeren wij u graag over de uitkomsten van het onderzoek.

Kernboodschap

Citizen Science biedt voor Rijnland goede mogelijkheden om versneld een breder onderzoek uit te zetten én het bredere publiek en/of specifieke doelgroepen te betrekken bij ons werk (waterbewustzijn vergroten). Het maakt het werk van Rijnland meer zichtbaar. Het Nationaal wateronderzoek levert informatie op voor de monitoring van het overig water (in de stad en in de boerensloot). Het is een unieke kans om nog meer kennis uit ons watersysteem te halen en burgers te betrekken.

Context

Rijnland heeft ambities op breed maatschappelijke opgaven als klimaatverandering, circulaire economie, energie en biodiversiteit. Daarbij zet Rijnland de komende jaren sterk in op het vergroten van het waterbewustzijn van het publiek en op het zoeken en aangaan van samenwerking. Dit is essentieel voor het bereiken van de ambities. 'Citizen Science' is onderzoek dat wordt uitgevoerd door vrijwilligers, in samenwerking met wetenschappers. Het gebruik van burgerwetenschappelijke netwerken maakt het voor partijen mogelijk sneller en/of makkelijker een onderzoeksdoel te bereiken. Rijnland heeft deelgenomen om het waterbewustzijn verder te vergroten en om ervaring op te doen met gegevensverzameling door burgers. Het gezamenlijk project kent een grote respons. Het Citizen Science project valt binnen de corporate strategie van Rijnland. Speerpunten zijn waterkwaliteit, waterbewustzijn, samenwerking en participatie. In totaal hebben o.a. 7 waterschappen mee gedaan aan het project. De regie is in handen van de Stichting Natuur en Milieu.

Conclusies en resultaten onderzoek

Uit het concept onderzoeksrapport Vang de Watermonsters 2020: "Bij 20% van de door burgerwetenschappers 2.600 gemeten wateren is de waterkwaliteit goed. Bij de andere wateren is dit matig (23%) tot slecht (57%) en is het ecosysteem uit balans. Dit is een vergelijkbaar beeld met de resultaten van het Citizen Science onderzoek in 2019. Ook toen was ongeveer een vijfde (17%) van de wateren van goede waterkwaliteit, een vijfde (22%) van slechte waterkwaliteit en gaf 61% een gemengd beeld (deels matig, deels positief/negatief). Indien de resultaten van de metingen naar nutriënten (stikstof/fosfaat) in het oordeel over waterkwaliteit worden meegenomen, is het totaalbeeld helaas negatiever. Van de door NIOO-KNAW gemeten 106

wateren kent 3% een goede waterkwaliteit, 10% een matige en 87% een slechte toestand. De gemeten waterkwaliteit geeft dus opnieuw reden tot zorg.”

Voorlopige bevindingen

Het project heeft een grote respons van burgers voor deze (eerste) ronde. Er waren landelijk 15.000 meetkits beschikbaar. In bijna 7 weken zijn de meetkits verspreid en landelijk zijn 2.600 geldige inzendingen retour ontvangen. Er is een actieve deelname van 19% gerealiseerd, met een goede spreiding van meetpunten door heel Nederland (zie de kaart en de gegevens onderaan). Communicatie direct gericht op aanvragers en deelnemers blijkt een belangrijke succesfactor.

Vanuit Rijnland zijn specifieke groepen zoals sportvissers en jachthavens benaderd. Binnen het Rijnlands gebied zijn 1.373 meetkits aangevraagd waarvan 278 met de meetresultaten retour zijn verzonden. Dit is een respons van 20%. Mooi feitje is dat in het Rijnlandse gebied de meeste meetkits (met daarop ook het logo van Rijnland) zijn aangevraagd.

Conform opgave zijn op ruim 100 plaatsen door heel Nederland validatiemetingen gedaan door onderzoekers van het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO)-KNAW. De kwaliteit van de ingediende publiekswaarnemingen was hoog. Er zijn ook verbeterpunten: uit het validatieonderzoek bleek o.a. dat deelnemers in hun omgeving het watertype niet nauwkeurig kunnen aangeven. Er wordt nu gewerkt aan de verdere uitwerking van de analyses in een rapport met leerpunten en aanbevelingen. Deze eerste landelijke ronde levert waardevolle leereffecten op voor een eventueel jaarlijks vervolg.

Door Citizen Science krijgen waterschappen de waterkwaliteit nog beter in kaart. Beschikbaarheid van meer data van (overige) wateren biedt meerdere kansen:

- Signaalfunctie: het laat zien waar knelpunten én pareltjes zijn in de waterkwaliteit.
- Blinde vlekken invullen: extra informatie over de waterkwaliteit in het eigen waterbeheergebied.
- Trends in waterkwaliteit volgen: landelijk én lokaal.

Citizen Science blijkt een goed instrument om de waterkwaliteit op veel verschillende plekken, snel in kaart te brengen.

Communicatie

Op de communicatiekalender is het Citizen Science project opgenomen met de kernboodschap: Rijnland bewaakt en meet de kwaliteit van water, maar komt menskracht tekort voor de kleinere wateren. Door het grote publiek te betrekken bij metingen, verenigt Rijnland het nuttige met het aangename. Onze kennis dringt door tot in de haarvaten van ons boezemsysteem en vergroot het waterbewustzijn en de participatiegraad bij inwoners van Rijnland. Eventuele vervolgstappen in de communicatie hangen af van het besluit dat wordt genomen op basis van de evaluatie.

Vervolg

Conform planning zullen de resultaten bekend gemaakt worden tijdens de 'Week van ons Water' namelijk van 10 tot 25 oktober 2020. Na afronding van het project en de rapportage, wordt een evaluatie uitgevoerd. De VV bepaalt of en hoe er verder gegaan wordt met Citizen Science projecten.

Tabel Overzicht van deelnemers verspreid over alle waterschappen

Waterschappen	Aangevraagd	Afgerond	Respons%
Hoogheemraadschap van Delfland	1.351	266	20%
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	1.071	242	23%
Waterschap Brabantse Delta	736	112	15%
Waterschap Amstel Gooi en Vecht	1.365	214	16%
Hoogheemraadschap van Rijnland	1.373	278	20%
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard	1.107	249	22%
Waterschap Rijn en IJssel	476	78	16%
Totaal van de zeven participerende waterschappen	7.479	1.439	19%
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	928	155	17%
Waterschap Drents Overijsselse Delta	567	100	18%
Wetterskip Fryslân	585	92	16%
Waterschap Limburg	497	67	13%
Waterschap Vallei en Veluwe	740	146	20%
Waterschap Vechtstromen	420	72	17%
Waterschap Rivierenland	677	114	17%
Waterschap Hunze en Aa's	354	45	13%
Waterschap Aa en Maas	458	52	11%
Waterschap Hollandse Delta	568	91	16%
Waterschap De Dommel	566	87	15%
Waterschap Scheldestromen	283	47	17%
Waterschap Noorderzijlvest	346	53	15%
Waterschap Zuiderzeeland	362	50	14%
Totaal van andere waterschappen	7.351	1.171	16%
Totaal	14.830	2.611	18%

Figuur Meetlocaties Citizen Science onderzoek Watermonsters in Nederland

